| | |
|---|---|
| | **Комунальний заклад**<br>**«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»**<br>**Дніпропетровської обласної ради**<br><br>**СИЛАБУС** |
| **Освітній компонент** | **Гігієна дітей та підлітків** |
| **Освітньо-професійна програма** | Медико-профілактична справа |
| **Освітньо-професійний ступінь** | Фаховий молодший бакалавр |
| **Спеціальність** | І5 Медсестринство |
| **Галузь знань** | І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення |
| **Статус освітнього компонента** | Обов'язкова (ОК22) |
| **Форма навчання** | Очна (денна) |
| **Рік навчання / семестр** | Третій рік / 5, 6 семестри |
| **Кількість кредитів ECTS/обсяг** | Кредитів – 4<br>Усього годин – 120<br>Лекції – 12<br>Практичні заняття – 72<br>Самостійна робота – 36 |
| **Викладач** | Незнамова Вікторія Сергіївна |
| **E-mail** | v.neznamova@krmedkol.com |
| **Консультації** | За графіком упродовж навчального року |

| | |
|---|---|
| **Анотація до курсу** | Освітній компонент «Гігієна дітей та підлітків» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Медико-профілактична справа» та належить до освітніх компонентів, що формують спеціальні (фахові) компетентності фельдшера санітарного, помічника лікаря-епідеміолога, сестри медичної.<br>Курс охоплює закономірності росту і розвитку дітей, оцінку фізичного розвитку та стану здоров'я, гігієну навчально-виховного процесу і режиму дня, гігієнічні вимоги до закладів освіти та їх обладнання, гігієну харчування, фізичного виховання і трудового навчання, гігієнічне виховання та протиепідемічний режим у закладах освіти. Окрему увагу приділено вимогам до дистанційного навчання, укриттів і психічному здоров'ю дітей в умовах воєнного стану.<br>На практичних заняттях здобувачі освіти виконують антропометричні та інструментальні вимірювання, розв'язують ситуаційні задачі, працюють з нормативно-правовими актами, що формує навички санітарно-гігієнічного нагляду за закладами освіти та профілактичної роботи з дітьми, батьками і педагогами. |

| | |
|---|---|
| **Мета та завдання курсу** | Метою вивчення освітнього компонента «Гігієна дітей та підлітків» є формування у здобувачів освіти знань і практичних умінь щодо оцінювання стану здоров'я та фізичного розвитку дітей і підлітків, гігієнічної оцінки умов навчання, виховання, харчування, фізичного виховання та трудового навчання, здійснення санітарно-гігієнічного нагляду за закладами освіти і проведення профілактичних заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я дитячого населення.<br>Основні завдання освітнього компонента: навчити здобувачів освіти оцінювати фізичний розвиток і стан здоров'я дітей та підлітків, визначати групи здоров'я; проводити гігієнічну оцінку режиму дня, навчального процесу, умов перебування дітей у закладах освіти (освітлення, мікроклімат, меблі, обладнання), харчування, фізичного виховання та трудового навчання; брати участь у санітарно-гігієнічному та протиепідемічному нагляді за закладами освіти; проводити гігієнічне виховання дітей, батьків і персоналу.<br>Обов'язковим завданням постає формування компетентностей, закріплених за освітнім компонентом ОК22 у матриці відповідності освітньо-професійної програми «Медико-профілактична справа»:<br>**Загальні компетентності (ЗК):**<br>ЗК3. Усвідомлення рівних можливостей гендерних проблем.<br>ЗК4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.<br>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.<br>ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.<br>ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії.<br>**Спеціальні компетентності (СК):**<br>СК6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям. |
| **Програмні результати навчання** | РН1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.<br>РН3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.<br>РН4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.<br>РН5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності. |
| **Зміст курсу** | |
| **ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ<br>ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ** | |

| № з/п | Тема | Кількість годин | |
|---|---|---|---|
| | | Лекції | Сам. роб. |
| **1** | **Гігієна дітей та підлітків як наука. Закономірності росту і розвитку дитячого організму (V семестр)** | **2** | **8** |
| | Історія розвитку гігієни дітей та підлітків в Україні. | | 4 |
| | Акселерація та ретардація розвитку дітей. Біологічний вік. | | 4 |
| **2** | **Фізичний розвиток і стан здоров'я дітей та підлітків. Медичне забезпечення дітей у закладах освіти (V семестр)** | **2** | **4** |
| | Профілактика порушень зору (шкільна міопія) та постави у дітей та підлітків. | | 4 |
| **3** | **Гігієна навчально-виховного процесу. Режим дня (V семестр)** | **2** | **4** |
| | Гігієнічні вимоги до організації дистанційного та змішаного навчання. | | 4 |
| **4** | **Гігієнічні вимоги до закладів освіти, їх обладнання та засобів навчання (V семестр)** | **–** | **4** |
| | Гігієнічні вимоги до облаштування та перебування дітей в укриттях закладів освіти. | | 4 |
| **6** | **Гігієна харчування дітей та підлітків (VI семестр)** | **2** | **4** |
| | Харчові отруєння та кишкові інфекції в дитячих колективах, їх профілактика. | | 4 |
| **7** | **Гігієна фізичного виховання і трудового навчання. Лікарсько-професійна консультація (VI семестр)** | **2** | **–** |
| **8** | **Гігієнічне виховання та формування здорового способу життя. Протиепідемічний режим у закладах освіти. Залік (VI семестр)** | **2** | **12** |
| | Гігієнічні вимоги до закладів оздоровлення та відпочинку дітей. | | 4 |
| | Профілактика шкідливих звичок у підлітків. | | 4 |
| | Гігієна сну та психічне здоров'я дітей. Профілактика стресу в умовах воєнного стану. | | 4 |
| | **Разом** | **12** | **36** |

## ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

| № з/п | Тема | Години |
|---|---|---|
| 01 | Методи вивчення фізичного розвитку дітей та підлітків. Антропометрія, соматоскопія, фізіометрія | 4 |
| 02 | Оцінка фізичного розвитку дітей методом сигмальних відхилень, за регресійними шкалами та центильним методом | 4 |
| 03 | Комплексна оцінка стану здоров'я дітей. Розподіл на групи здоров'я та медичні групи для занять фізичною культурою | 4 |
| 04 | Медичне забезпечення дітей у закладах дошкільної освіти. Адаптація дитини до закладу освіти, оцінка її перебігу | 4 |
| 05 | Визначення функціональної готовності дитини до навчання в школі | 4 |
| 06 | Гігієнічна оцінка режиму дня дітей різного віку | 4 |
| 07 | Гігієнічна оцінка розкладу уроків, організації уроку та навчального навантаження. Профілактика перевтоми | 4 |
| 08 | Гігієнічна оцінка земельної ділянки, будівлі та планування закладів дошкільної та загальної середньої освіти | 4 |
| 09 | Гігієнічна оцінка природного та штучного освітлення навчальних приміщень | 4 |
| 10 | Гігієнічна оцінка мікроклімату, вентиляції та опалення приміщень закладів освіти | 4 |
| 11 | Гігієнічні вимоги до меблів. Підбір учнівських меблів відповідно до довжини тіла. Профілактика порушень постави | 4 |
| 12 | Гігієнічна оцінка підручників, іграшок, одягу та взуття. Гігієнічні вимоги до використання комп'ютерної техніки та цифрових пристроїв | 4 |
| 13 | Тематичний контроль. Підсумкове заняття за V семестр | 4 |
| | **Разом за V семестр** | **52** |
| 14 | Гігієнічна оцінка харчування в організованих дитячих колективах: меню-розкладка, калорійність, вітамінізація | 4 |
| 15 | Санітарно-гігієнічні вимоги до харчоблоку закладу освіти. Профілактика харчових отруєнь | 4 |
| 16 | Гігієнічна оцінка організації фізичного виховання: моторна щільність уроку, фізіологічна крива, медичний контроль | 4 |
| 17 | Гігієнічні вимоги до трудового навчання та виробничої практики підлітків. Лікарсько-професійна консультація | 4 |
| 18 | Протиепідемічний режим у закладах освіти. Підсумкове заняття за VI семестр. Залік | 4 |
| | **Разом за VI семестр** | **20** |
| | **Разом:** | **72** |

| | |
|---|---|
| **Пререквізити** | Анатомія та фізіологія людини, основи медсестринства в педіатрії з імунопрофілактикою, мікробіологія, вірусологія та імунологія, аналітична хімія з технікою лабораторних робіт |
| **Кореквізити** | Гігієна харчування з методами санітарно-гігієнічних досліджень, комунальна гігієна з основами гігієни праці та виробничої санітарії, гігієна праці та виробнича санітарія з методами санітарно-гігієнічних досліджень, епідеміологія з медичною паразитологією |

| | |
|---|---|
| **Постреквізити** | Соціальна медицина з основами громадського здоров'я, виробнича та переддипломна практика, атестація здобувачів (ЄДКІ) |
| **Методи навчання** | 1. Словесні:<br>• Лекції – інтерактивні, мультимедійні, з використанням презентацій, відеофрагментів, опитувань, клінічних кейсів.<br>• Бесіда / дискусія – діалогова взаємодія з елементами дебатів, опитувань, використанням платформ Mentimeter, Kahoot, PollEverywhere.<br>• Мікролекції / відеорілси – короткі відео до 1 хвилини з поясненням теми, поширені у форматі Reels, Shorts або TikTok для швидкого повторення матеріалу.<br>2. Наочні<br>• Ілюстрація / демонстрація – цифрові плакати, 3D-моделі, AR/VR-технології, віртуальні тури анатомічних лабораторій.<br>• Аудіо-відеоматеріали – навчальні подкасти, відеоогляди, reels.<br>3. Практичні<br>• Вправи – онлайн-тренажери, симулятори клінічних ситуацій.<br>• Клініко-ситуативні завдання / кейси – із використанням електронних пацієнтів, VR-сценаріїв.<br>Методи стимулювання та мотивації<br>• Ігрові технології: квести, гейміфікація, онлайн-вікторини.<br>• Професійні симуляції: рольові ігри, розбір клінічних кейсів.<br>• Зворотний зв'язок: рейтинги активності, миттєві опитування, челенджі у групових чатах. |

| | |
|---|---|
| **Методи контролю** | 1. Попередній (діагностичний) контроль<br>Мета: виявити вихідний рівень знань, умінь і навичок здобувачів освіти перед початком вивчення дисципліни.<br>Класичні методи: вступне тестування, бесіда, опитування.<br>Сучасні інструменти:<br>• онлайн-тести (Google Forms, Testportal, Kahoot);<br>• інтерактивні опитування (Mentimeter, Wooclap);<br>• короткі відео-рефлексії здобувачів освіти (“Що я вже знаю про тему?”).<br>2. Поточний (формувальний) контроль<br>Мета: системно перевіряти засвоєння матеріалу на кожному етапі навчання.<br>Класичні методи: усне або письмове опитування, блиц-контроль, практичні завдання.<br>Сучасні методи:<br>• гейміфіковані завдання (Kahoot, Blooket);<br>• інтерактивні клінічні ситуації та віртуальні лабораторії (Labster, Visible Body);<br>3. Тематичний (модульний) контроль<br>Мета: узагальнити знання після вивчення теми чи розділу, підготувати до підсумкових форм оцінювання.<br>Класичні методи:<br>• контрольна робота (усна, письмова або практична);<br>• колоквіум;<br>• відповіді за питаннями.<br>Сучасні методи:<br>• онлайн-тестування з адаптивною складністю;<br>• кейс-завдання (розв’язання проблемних та ситуаційних завдань);<br>4. Підсумковий (компетентнісний) контроль<br>Мета: оцінити рівень засвоєння теоретичних знань, практичних умінь і професійних компетенцій.<br>Класичні форми:<br>• Іспит - письмовий, усний або комбінований;<br>• Залік / диференційований залік - підсумкова співбесіда чи виконання завдань;<br>• Практичний залік - демонстрація вмінь і маніпуляцій. |

| | |
|---|---|
| **Види контролю** | Поточний, тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану. Форма підсумкового контролю – залік. |

**Перелік практичних навичок та умінь**

1. Провести антропометрію (довжина і маса тіла, обвід грудної клітки).
2. Провести соматоскопію (постава, форма грудної клітки, ніг, стоп).
3. Провести фізіометрію (ЖЄЛ, м’язова сила кисті, станова сила).
4. Оцінити фізичний розвиток методом сигмальних відхилень.
5. Оцінити фізичний розвиток за регресійними шкалами.
6. Оцінити фізичний розвиток центильним методом.
7. Провести комплексну оцінку стану здоров’я, визначити групу здоров’я.
8. Визначити медичну групу для занять фізичною культурою.
9. Оцінити перебіг адаптації дитини до закладу освіти.
10. Визначити функціональну готовність дитини до навчання в школі.
11. Провести гігієнічну оцінку режиму дня.
12. Провести гігієнічну оцінку розкладу уроків.
13. Провести санітарне обстеження закладу освіти, скласти акт.
14. Визначити світловий коефіцієнт та коефіцієнт природної освітленості.
15. Виміряти штучну освітленість люксметром.
16. Виміряти температуру, відносну вологість і швидкість руху повітря.
17. Підібрати учнівські меблі відповідно до довжини тіла.
18. Провести гігієнічну оцінку підручника.
19. Оцінити меню-розкладку, розрахувати харчову та енергетичну цінність раціону.
20. Провести контроль С-вітамінізації страв.
21. Провести санітарне обстеження харчоблоку.
22. Визначити моторну щільність уроку фізичної культури.
23. Побудувати фізіологічну криву уроку фізичної культури.
24. Провести лікарсько-професійну консультацію підлітка.
25. Організувати ранковий фільтр у закладі дошкільної освіти.
26. Скласти план протиепідемічних заходів при виявленні інфекційного захворювання.
27. Підготувати та провести бесіду з гігієнічного виховання.
28. Оформити медичну документацію закладу освіти.

**Перелік питань до підсумкового контролю**

1. Гігієна дітей та підлітків як наука: предмет, завдання, методи.
2. Закономірності росту і розвитку дитячого організму. Вікова періодизація.
3. Акселерація та ретардація. Біологічний вік.
4. Фізичний розвиток як показник здоров'я. Методи вивчення фізичного розвитку.
5. Методи оцінки фізичного розвитку: сигмальних відхилень, регресійних шкал, центильний.
6. Критерії здоров'я. Комплексна оцінка стану здоров'я, групи здоров'я.
7. Медичні групи для занять фізичною культурою.
8. Медичне забезпечення дітей у закладах освіти. Функції медичного персоналу.
9. Адаптація дитини до закладу освіти.
10. Функціональна готовність дитини до навчання в школі.
11. Працездатність і втома школярів. Профілактика перевтоми.
12. Гігієнічні основи режиму дня дітей різного віку.
13. Гігієнічні вимоги до розкладу уроків і організації уроку.
14. Гігієнічні вимоги до організації дистанційного та змішаного навчання.
15. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки та будівлі закладів освіти.
16. Гігієнічні вимоги до природного та штучного освітлення.
17. Гігієнічні вимоги до мікроклімату, вентиляції та опалення.
18. Гігієнічні вимоги до учнівських меблів. Профілактика порушень постави.
19. Профілактика порушень зору у дітей.
20. Гігієнічні вимоги до підручників, іграшок, одягу та взуття.
21. Гігієнічні вимоги до використання комп'ютерної техніки та цифрових пристроїв.
22. Гігієнічні вимоги до укриттів у закладах освіти.
23. Фізіологічні норми та режим харчування дітей і підлітків.
24. Організація харчування в закладах освіти. Оцінка меню-розкладки.
25. Санітарні вимоги до харчоблоку закладу освіти. Профілактика харчових отруєнь.
26. Гігієна фізичного виховання. Моторна щільність уроку.
27. Гігієнічні вимоги до трудового навчання. Лікарсько-професійна консультація.
28. Гігієнічні вимоги до закладів оздоровлення та відпочинку дітей.
29. Гігієнічне виховання. Формування здорового способу життя. Профілактика шкідливих звичок.
30. Психічне здоров'я дітей, профілактика стресу в умовах воєнного стану.
31. Протиепідемічний режим у закладах освіти. Ранковий фільтр.

**Політика курсу**

Опанування освітнього компонента «Гігієна дітей та підлітків» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики. У процесі вивчення здобувач освіти опановує основні поняття, принципи та алгоритми професійної діяльності, що є підґрунтям для прийняття обґрунтованих професійних рішень.

ОК сприяє розвитку професійного мислення, аналітичних здібностей, відповідальності та здатності діяти в межах професійних стандартів; формує навички комунікації з дітьми, батьками, педагогами та членами мультидисциплінарної команди, уміння працювати з медичною документацією, дотримуватися принципів етики та деонтології.

Крім того, ОК створює умови для відпрацювання практичних умінь під час практичних занять, що підвищує готовність здобувача освіти до самостійної професійної діяльності.

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

**Політика оцінювання**

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Гігієна дітей та підлітків» за ОПП «Медико-профілактична справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено поточне, тематичне та підсумкове оцінювання. Поточна навчальна діяльність оцінюється на кожному практичному занятті. Результати самостійної роботи враховуються під час практичних занять і підсумкових занять. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою:

Оцінка «5-Відмінно» – повні, системні знання; вільне володіння термінологією та нормативними документами; самостійне правильне виконання практичних завдань, обґрунтований висновок.

Оцінка «4-Добре» – достатні знання; правильне виконання практичних завдань з окремими несуттєвими неточностями, які здобувач самостійно виправляє.

Оцінка «3-Задовільно» – базові знання; виконання практичних завдань із частковою допомогою викладача; наявність окремих несуттєвих помилок.

Оцінка «2-Незадовільно» – фрагментарні знання; невміння виконати практичні завдання та сформулювати висновок; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Підсумковий контроль – залік. Здобувач освіти отримує «зараховано» за умови виконання всіх практичних завдань, опрацювання тем самостійної роботи та отримання позитивних оцінок за поточну навчальну діяльність і підсумкові заняття V та VI семестрів.

Критерії оцінювання тестів

| Кількість правильних відповідей в % | Оцінка |
|---|---|
| 90-100% | 5 |
| 89-74% | 4 |
| 73-60% | 3 |
| <60% | 2 |

**Інформаційні ресурси**

**ОСНОВНА**

О1. Гігієна дітей та підлітків: підручник (актуальне видання, рекомендоване для медичних фахових коледжів).

О2. Гігієна та екологія: підручник / за ред. В.Г. Бардова (актуальне видання).

О3. Методичні рекомендації та алгоритми до практичних занять з гігієни дітей та підлітків (розробка циклової комісії).

**НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ**

Н1. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (наказ МОЗ України від 25.09.2020 № 2205).

Н2. Санітарний регламент для закладів дошкільної освіти (наказ МОЗ України від 24.03.2016 № 234).

Н3. Порядок організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (постанова КМУ від 24.03.2021 № 305).

Н4. Інструкція про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури (спільний наказ МОЗ та МОН України від 20.07.2009 № 518/674).

**ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ**

1. База наказів МОЗ України.
2. Законодавство України: https://zakon.rada.gov.ua